

(274. 1.)

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1917. (Bijdragen Koninklijk Nationaal Steuncomité.)

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 3 December 1917.

WILHELMINA.

(274. 2.)

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1917;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Het bedrag van artikel 168 c van het tiende hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1917 wordt verhoogd met f 3 500 000 en mitsdien gebracht op f 5 500 000.

Artikel 2.

Ten gevolge van deze verhooging wordt het totaal der IVde afdeling, alsmede het eindcijfer van voormeld hoofdstuk, verhoogd met drie millioen vijfhonderd duizend gulden (f 3 500 000).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Landbouw,
Nijverheid en Handel,

(274. 3.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Bij de wetten van 12 Juni 1915 (*Staatsblad* n°. 249), 31 December 1915 (*Staatsblad* n°. 567), 29 Juli 1916 (*Staatsblad* n°. 343) en 23 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 429) werden achtereenvolgens aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité bijdragen toegezegd van f 600 000, f 200 000, f 1 450 000 en f 2 000 000, te zamen dus f 4 250 000.

Bij de Memorie van Toelichting, die eerstgenoemde wet vergezelde, werd een subsidie in uitzicht gesteld tot een gelijk bedrag als door particulieren zou worden bijeengebracht. Thans is het bedrag, dat aldus aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité is geschonken, gestegen tot \pm f 4 900 000, zoodat deze instelling nog aanspraak zou kunnen maken op een subsidie van f 650 000.

Zou het Koninklijk Nationaal Steuncomité zich blijven bepalen tot de eigenlijke ondersteuning der oorlogsslachtoffers, dan zou, niettegenstaande den langen duur der crisis en den zeer ongunstigen economischen toestand, waaronder ons land thans gebukt gaat, die van deze instelling zeer belangrijke, nooit voorziene offers vraagt, genoemd bedrag althans voor de in 1917 te wachten uitgaven voldoende zijn.

Deels met volle instemming van den ondergeteekende, deels op zijn bepaalden wensch, heeft het Koninklijk Nationaal Steuncomité in den laatsten tijd zijn werkring aldus uitgebreid, dat nog zeer belangrijke uitgaven te wachten zijn, waardoor het te voorzien is, dat op den dienst van 1917 nog een bedrag van f 3 500 000 boven het gevoteerde bedrag van f 4 250 000 noodig zal zijn, en er voor het volgend jaar nog eene belangrijke som bij afzonderlijk wetsontwerp zal moeten worden aangevraagd.

Ofschoon op elk gebied, zooals in de regelmatig door het Koninklijk Nationaal Steuncomité gepubliceerde en aan de Volksvertegenwoordiging ter kennisneming toegezonden uitgaven van die instelling uitvoerig wordt uiteengezet, niet geschroomd wordt, zeer belangrijke ondersteuning in verschillende vorm te geven aan de slachtoffers der steeds toenemende werkloosheid, moge hier op de volgende onderwerpen gewezen worden, die, eenigszins liggende buiten den gewonen werkring, binnen de taak van het Koninklijk Nationaal Steuncomité getrokken zijn en een zeer bijzonder karakter dragen.

Zeer krachtig worden op tal van plaatsen de centrale keukens gesteund, zoowel door belangrijke bijdragen in de oprichtingskosten als in de niet te vermijden nadeelige saldi der exploitatie-uitgaven. Nog dagelijks komen bij het Koninklijk Nationaal Steuncomité aanvragen in van gemeenten, die den wensch te kennen geven tot de oprichting van zulk eene keuken over te gaan. Het behoeft nauwelijks betoog, dat èn ter voorkoming van ondervoeding, èn ter besparing van brandstoffen, groote waarde aan deze keukens dient gehecht te worden.

Een tweede onderwerp, dat het Koninklijk Nationaal Steuncomité binnen zijn werkring heeft getrokken, is het steunen van den bouw van woningen voor den kleinen middenstand.

De ongekende stijging der bouwmaterialen heeft veroorzaakt, dat uitgesloten is, thans voor geldbelegging huizen te bouwen. Zelfs, indien, na den vrede, de materiaalprijsen belangrijk zouden dalen, hetgeen zeker niet zoo heel snel zal geschieden, zal de stagnatie, die thans ontstaat in de voorziening der huisvesting, nog in lange jaren niet ingehaald zijn. Het nijpende

woninggebrek, dat thans alom in den lande heerscht, zal zich dan ook, zelfs indien de vele vreemden, die hier thans hun intrek nemen, vertrokken zijn, nog geruimen tijd doen gevoelen.

Ten opzichte der huisvesting van de arbeiders wordt door het op zeer ruime schaal steunen van de bouwverenigingen, opgericht krachtens de Woningwet door het Departement van Binnenlandsche Zaken, in samenwerking met dat van Financiën, reeds veel gedaan. Geheel stil staat echter de bouw van woningen voor den kleinen middenstand.

De tot de categorie van personen behoorenden, die eene woning betrekken van eene weekhuur, hoogstens het dubbele van hetgeen voor de volkswoningen als maximum gesteld wordt (ongeveer f 2,50 op het platteland en stijgende tot f 4,50 in de hoofdstad), zullen, wordt er niet iets voor hen gedaan, nog jaren lang met ernstigen woningnood te kampen hebben.

Het Koninklijk Nationaal Steuncomité heeft het daarom tot plicht geacht dezen woningbouw te steunen. Het verleent een subsidie van 25 pct. in de bouwkosten, onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat de huur in de eerste 10 jaren niet verhoogd wordt boven het bedrag, in overleg met die instelling vastgesteld. Bij deze huurbepaling wordt de rekening zoo zuinig mogelijk opgemaakt, zoodat er van eenige winst der bouwondernemers in de eerste 10 jaren geen sprake kan zijn. Tot heden worden onderhandelingen gevoerd over of zijn subsidies verleend tot een gezamenlijk bedrag van ± f 900 000.

In het bijzonder zullen deze subsidies ten goede komen aan woningbouwverenigingen, opgericht voor ambtenaren. Op enkele plaatsen zijn zelfs gemeentebesturen in zulk eene mate overtuigd van het nut van dezen woningbouw, dat zij deze zelf met genoemd subsidie ter hand nemen.

Zal deze steun een zegenrijken, vèr strekkenden invloed hebben voor eene categorie van personen, die niet het minst door de tijdsomstandigheden getroffen wordt, bovendien wordt aldus althans eenigermate te gemoet gekomen aan de werkloosheid onder de bouwvakarbeiders.

Eindelijk heeft de ondergeteekende, zooals hij in de Kamerzitting dd. 27 Juli 1917 heeft medegedeeld, de hulp van het Koninklijk Nationaal Steuncomité ingeroepen voor de verstreking van sajet, schoeisel en klompen, terwijl ook de voorziening in de behoefte aan kleeding in overweging is genomen.

Het Koninklijk Nationaal Steuncomité zal de voor deze voorziening in 1917 noodige bedragen uit het thans aangevraagde subsidie bestrijden.

*De Minister van Landbouw,
Nijverheid en Handel,*

POSTHUMA.